

BUSSUMS UITBREIDINGSPLAN.

Een interview met burgemeester De Bordes over geest en strekking van het K. B., waarbij het plan is vernietigd.

Onze Gooische correspondent schrijft:

In verband met de wijde strekking van het K. B., waarbij met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland goedkeuring werd onthouden aan het uitbreidingsplan van Bussum, niet alleen plaatselijk voor deze gemeente, maar voor alle uitbreidende gemeenten in ons land, hebben wij een onderhoud gehad met den burgemeester van Bussum, den heer H. de Bordes. Het publiceren van zijn meening over een beschikking waarbij zijn gemeente in groote moeilijkheden geraakte, en hij ook overigens als iemand die speciale studie maakt van stedebovorkundige vraagstukken, ten zeerste moest zijn geïnteresseerd, leek ons van groot belang.

„U vraagt mij mijn meening te willen zeggen over het K. B. van 19 Maart j.l.? Officieel heeft de gemeente Bussum daar nog geen mededeeling van ontvangen, en ook het betreffende Staatsblad is alhier nog niet gearriveerd. Particuliere belanghebbenden hebben blijkbaar eerder dan het toch ook belanghebbend gemeentebestuur van de genomen beslissing kennis gekregen en afschriften ontvangen. Langs dien omweg is de inhoud ten slotte mij bekend geworden.

H. de Bordes.

De Koninklijke beslissing heeft dus het uitbreidingsplan-Zuid niet goedgekeurd; een uitbreidingsplan dat zooals u bekend, algemeen in deskundigen kring wordt gewaardeerd. Het is ontworpen door een bekwaam ingenieur, die jarenlange studie heeft gemaakt van stedebovorkundige vraagstukken en die volledig op de hoogte is van de plaatselijke situatie. Het plan werd door de bij uitstek deskundige commissie voor gewestelijke uitbreidingsplannen in Noord-Holland zeer gunstig beoordeeld en de gemeenteraad stelde het met algemeene stemmen vast. Vervolgens werd het door Gedeputeerde Staten goedgekeurd.

Deze geschiedenis van de totstandkoming haal ik even aan ter nadere bevestiging van mijn standpunt, dat het uitbreidingsplan-Zuid een uitnemend plan is, een plan, waarbij rekening is gehouden met het tuintorp-karakter van Bussum, rekening is gehouden met toekomstige verkeersvraagstukken, met vraagstukken ook van intercommunalen aard, met eischen, welke ingezetenen en vooral zij, die ingezetenen wenschen te worden aan den aard van de bebouwing stellen. Ten slotte, rekening is gehouden in het algemeen met de moderne stedebovorkundige inzichten, welke in Bussum — denk aan het Brediuskwartier — tot door binnen- en buitenlandsche deskundigen, toegejuichte resultaten hebben geleid.

„En nu,” vervolgde de heer De Bordes ontmoedig gebarend, „heeft het K. B. dit door-

wrochte werk vernietigd. Ik erken volmondig, dat dit K. B. aan duidelijkheid niets te wenschen laat. Zonder omwegen, zonder voor tweeerlei uitlegging vatbare motiveeringen wordt hier in een botsing tusschen het algemeen belang en dat van enkele particulieren, de zijde van het particulier belang gekozen. Zóó beslist, zóó positief, dat de Kroon alle argumenten der bezwaarde particulieren tot de hare maakt en zelfs met herhaling van die argumenten volstaat, zonder er naar te streven die argumenten ook aan het algemeen belang of aan de stedebovorkundige techniek te toetsen. Het spreekt vanzelf, dat dit overnemen van deze argumenten tot eigenaardige consequenties leidt. Zoo acht de Kroon gegrond het bezwaar van appellanten tegen het bouwen van woningen voor ontoelaatbare gezinnen en onthoudt zij mede op dien grond de goedkeuring aan het uitbreidingsplan. Dit argument is daarom in het K. B. ietwat wonderlijk omdat het betreffende departement volledig bekend is met het feit, dat de gemeente in het uitbreidingsplan-Zuid geen terreinen voor woningen voor ontoelaatbare gezinnen heeft gereserveerd en dat het hier eenvoudig betreft een complex keurige arbeiderswoningen, — de u bekende Spijkerstraat — waarover onlangs bij het betrekken dier woningen in de plaatselijke pers algemeen woorden van groote waardeering werden uitgesproken.”

„Is het feitelijk ook niet zeer eigenaardig dat als pleidooi tegen het uitbreidingsplan van de zijde van het Departement van Arbeid c.a. wordt aangevoerd, het bouwen van woningen, door datzelfde departement met rijksvoorschotten mogelijk gemaakt? Van dit Departement mag dan ook in waarheid worden getuigd, dat de sociale inzichten in de verschillende afdelingen wel zeer uiteenloopen!”

Een tweede voorbeeld van het merkwaardig overnemen van argumenten van belanghebbende particulieren is het betitelen met den naam plantsoen van een perceel grond naast de Leerfabriek aan den Huizerweg, dat in het uitbreidingsplan bestemd is voor het aanleggen van wegen. In het goedkeuringsbesluit van Gedeputeerde Staten wordt omtrent die aangelegenheid gezegd, dat hier is ontworpen een weg van geenszins overdreven breedte, verdeeld in twee rijvakken, gescheiden door een strook gras. Deze strook gras nu wordt in het K. B. tot plantsoen gepromoveerd, blijkbaar uitsluitend, omdat particuliere belanghebbenden dien term — zij het ook ten onrechte — hebben gebezigd.

„Laat mij niet verder gaan,” bedacht zich burgemeester De Bordes, „het verder in onderdeelen bespreken van de argumenten der Kroon voegt mij niet in een interview. Laat mij dus volstaan met te zeggen, dat ik deze beslissing betreurt, omdat daardoor een belangrijk werk van jaren wordt vernietigd en aan de harmonische ontwikkeling van een aantrekkelijke gemeente groote moeilijkheden in den weg worden gelegd. Evenwel, dat is niet het voornaamste, immers slechts van lokaal belang. Van grooter importantie is de geest welke uit dit K. B. spreekt. Die geest zal

volgen hebben, die van invloed zijn voor het geheele land. Hier moet worden geconstateerd, dat de Woningwet van 1901 — welke uitging van de vooral in die dagen zoo breede sociale gedachte, dat bij botsing van het algemeene belang met het particuliere belang, laatstbedoeld belang zeer zeker behoorlijk moest worden behartigd en een onbillijk aantasten daarvan moest worden voorkomen, maar dat niettemin het algemeen belang den doorslag had te geven — in 1932 een geheel averechtsche toepassing vindt en het algemeene belang wordt achtergesteld bij het particuliere belang. Dát vooral is voor mij, die de waarde van particuliere belangen volkomen erken en in mijn ambtelijke loopbaan steeds naar redelijkheid heb bevorderd, een reden van groote teleurstelling, maar een reden van bezorgdheid vooral voor de wijze waarop de noodzakelijke uitbreidingen van de stedelijke gemeenten en dorpen in ons land straks tot uitvoering zullen komen.”

BUSSUMS UITBREIDINGSPLAN.

De grondbezitter aan het woord.

Hebben wij in ons interview met burgemeester De Bordes dezen als vertegenwoordiger der bij de uitspraak van de Kroon over het Bussumsche uitbreidingsplan gedupeerde partij, die van het algemeen belang, sprekend ingeleid, ons leek het gewenscht ook de meening weer te geven van den grondbezitter, wiens belangen in het spel hebben gestaan en die thans over de geheele linie heeft getriumfeerd; van den kampioen van het particuliere belang.

De incarnatie van dien speculatieven grondbezitter is de heer J. G. H. Verbeek, de peetvader van „de boschjes van Verbeek” (waarop thans het Bussumsche Brediuskwartier gebouwd is) aangehuwd aan het Naardensche geslacht der Roepers, dat zich destijds een uitgebreid grondbezit verworven heeft. Liquidatie van bezit waar de groeiende bevolking bosch en beemd ter bewoning op eischte, verschuiving daarvan naar afgelegen oorden, die mettertijd de voortschrijdende bebouwing moesten opvangen; de heer Verbeek heeft een grondpolitiek gevolgd, zóó nauwkeuring berekenend juist, dat deze wel telkens in conflict moest komen met de zoo goedkoop en voorzichtig mogelijk naar vrijheid van beweging strevende grondpolitiek der overheid, welke ijverde voor de bevordering van het algemeen belang.

Ook bij de jongste belangenbotsing was de heer Verbeek de stuwende kracht der particuliere partij; gebruik makend van elke strategische fout van het gemeentebestuur, wist hij, gesteund door hulptroepen, kleinere eigenaars, zich de overwinning te verzekeren.

„Ja, de gemeente Bussum,” zei ons de heer Verbeek, „heeft fout op fout gestapeld. 't Ligt werkelijk niet in mijn bedoeling om voor mijn grondbezit hooge sommen af te persen. Ik wil niet „en bloc” verkoopen, zoals destijds „de boschjes”, maar zelf het dankbare bedrijf der exploitatie beoefenen.

Dit genoegen moet mij niet onmogelijk worden gemaakt, zooals in een ruilvoorstel, mij in 1930 voorgelegd: 65.000 m² afstaan, 41.000 m² ruwen bouwgrond terugontvangen, geklemd tusschen twee arbeiderswijken, f 123.800.- toebetalen met nog garanties voor geleidingen bovendien. Wel wil ik ruilen, maar

gende gronden, een fout waarop mede het plan gestrand was. Voor weinig jaren gold daar een prijs van dubbeltjes, nu van gulden per m²; en de waarde zou voortdurend stijgen.

Wij doen slechts een greep uit den overvloed van gegevens, ons in een urenleng onderhoud meegedeeld. Omtrent de zienswijze van den heer Verbeek over de groepeerings van arbeiderswoningen tusschen de geprojecteerde villawegen juist op terrein van particulieren, terwijl de gemeente z.i. op eigen terrein daarvoor ruimte te over heeft; over arbeiderswoningbouw in het algemeen nog slechts dit. Hij ziet het tot standkomen dezer plannen als een toekomstige ramp voor Bussum. Zoolang de bouwnijverheid gronden beschikbaar vindt en arbeid geeft, zullen deze woningen misschien noodig zijn en bevolkt worden. Maar als Bussum is volgebouwd, een quaestie misschien van een beperkt aantal jaren, dan zullen deze „wellicht onder socialistischen drang” in het plan opgenomen, en onder overheidsgarantie te bouwen woningen, leeglopen, want werkgelegenheid zal Bussum niet langer bieden. Eindhoven, misschien straks Hilversum, is daarvoor een waarschuwend voorbeeld.

Ten slotte vroegen wij den heer Verbeek of zijn persoonlijk belang niet meebracht om door soepel optreden het totstandkomen van een uitbreidingsplan te bevorderen, daar toch de gebruiks- en dus grondwaarde stijgt zoodra zulk een plan is vastgesteld.

„Ik ben tot schikking bereid, als men daarvoor bij mij aanklopt”, antwoordde de heer Verbeek. Doet men dat niet, dan moet de grond maar blijven liggen. Met wachten word ik niet slechter; eventueel zullen mijn lande-
ren ervan profiteren. De waardevermeerdering komt toch, met of zonder uitbreidingsplan.

met een gelijkwaardige oppervlakte. In plaats van daarover onderhandelingen te openen is onteigening aangevraagd, eerst gegrond op een legendarisch uitbreidingsplan, uit 1908 dateerend, — ik kan u dat wel laten zien — een plan dat niemand dacht uit te voeren. Toen dat was afgeketst op mijn verweer, liet men den raad tot onteigening besluiten op grond van een nog niet vaststaand en thans vernietigd plan!”

Steeds weer bewijsstukken opdiepend uit stapels dossiers, wijdde de heer Verbeek uit over talrijke stappen der gemeente, die hij evenzoo vele fouten noemde. Fouten, welke noodzakelijk moesten leiden tot de groote moeilijkheden, waarin Bussum nu gedompeld was.

Vooruitlopend op de goedkeuring waren stratenplannen uitgezet en ten deele uitgevoerd, was zelfs grond verkocht van, en een bebouwing tot stand gekomen op een openbaren weg, zonder dat die bij raadsbesluit ontrokken werd aan het publiek verkeer. Tot grondruil en wegeaanleg in het Oostelijk deel van het plan had de raad besloten, gebaseerd op het geprojecteerde, thans verworpen uitbreidingsplan, terwijl daarvoor het rechtsgeldig, in 1924 door Gedep. Staten goedgekeurde plan-De Bazel van kracht was.

De heer Verbeek had daartegen een protest ingediend bij Gedep. Staten; de beslissing was uitgesteld, maar zou de uitslag na het K. B. van 19 Maart j.l. nog twijfelachtig zijn?

Fout noemde de heer Verbeek het ook, dat de gemeente in de z.g. groene streek, welke z.i. thans had afgedaan, op goed vertrouwen dat met het van kracht worden van het uitbreidingsplan deze voor immer onbebouwd zou blijven, uitgravingen deed verrichten, welke met vulnis worden aangevuld.

Dat zou zich in de toekomst wreken, meende hij, als alle overige beschikbare grond was volgebouwd; evenals de vroegere afgravingen benoorden den Huizerweg nu die grond bebouwd moet worden tot ontzettend dure voorzieningen dwingen. „Dat is het systeem van het stoppen van het eene gat met het andere, de oude Gooische kwaal, waar de gemeente zich niet aan bezondigen moest,” concludeerde de heer Verbeek.

De voor de naaste toekomst evenwel duurste fout, meende de heer Verbeek, want Bussum kon met zijn uitbreiding niet wachten, was het zich niet bijtijds verzekeren van den eigendom van alle in „de groene strook” lig-